

GAMS

BELGIQUE - BELGIË

GBV & ASYLUM
LEARN & ACT

2

SPECIFIEKE
FICHE

Gedwongen huwelijk en internationale bescherming*

* Er wordt in deze fiche gestreefd naar een genderbewust en inclusief taalgebruik. Hoewel hierbij erkend wordt dat de Nederlandse taal hierin tekort schiet, werd ervoor gekozen de vermelding 'v/m/x' weg te laten om de continuïteit van de tekst te verzekeren.

Inhoudstafel

1. Basisaspecten	1
1.1. Definitie.....	1
1.2. Context.....	2
1.3. Gevolgen.....	3
2. Juridisch kader	4
3. Identificatie	5
3.1. Aandachtspunten voor de sociale en medische intake.....	5
3.2. Signalen voor identificatie.....	6
3.3. Voorbeeldvragen.....	6
4. Stappen na identificatie	8
4.1. Op psychosociaal vlak.....	8
4.2. Op het vlak van gezondheid.....	9
4.3. Op juridisch vlak.....	9
4.4. Veiligheid in het opvangcentrum.....	10
5. Praktische hulpbronnen	11
6. Bronnen voor verdere studie	13
Annexe 1 : Prevalentie van kindhuwelijken (gegevens UNICEF 2019).....	14

1 | Basisaspecten

1.1. DEFINITIES

Gedwongen huwelijk

Het gedwongen huwelijk wordt internationaal erkend als een schending van de grondrechten en een vorm van gendergerelateerd geweld¹. Nochtans wordt de term 'gedwongen huwelijk' op verschillende manieren geïnterpreteerd, naargelang de verschillende landen, en bestaat er geen universeel aanvaarde definitie.

Volgens het **Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties** voor de Mensenrechten betreft gedwongen huwelijk

*'elk huwelijk afgesloten zonder de vrije en volle instemming van beide partijen, waarvan ten minste één niet de mogelijkheid heeft een einde te stellen aan het huwelijk of zijn/haar partner te verlaten, met inbegrip van dwang of sterke sociale of familiale druk'*².

Volgens het **Belgisch burgerlijk wetboek** is het gedwongen huwelijk

'een huwelijk afgesloten zonder de vrije toestemming van de beide echtgenoten of indien de toestemming van ten minste één van de echtgenoten gegeven werd onder geweld of bedreiging' (artikel 146 et 146 ter).

De verschillende bestaande definities op Europees en internationaal niveau hebben twee gemeenschappelijke elementen:

1. **de afwezigheid van vrije en geïnformeerde toestemming;**
2. **dwangmiddelen.**

Kindhuwelijk (of vroegtijdig huwelijk)

Het kind- of vroegtijdig huwelijk kan gedefinieerd worden als een huwelijk waarin een van beide echtgenoten **minder dan 18 jaar is**. Het begrip 'gedwongen huwelijk' omvat noodzakelijkerwijs het kindhuwelijk daar op internationaal en Europees niveau erkend wordt dat kinderen (nl. personen jonger dan 18 jaar) niet over het vermogen beschikken op basis van geïnformeerde toestemming een beslissing te nemen, die gevolgen kan hebben voor hun juridisch statuut, met inbegrip van de beslissing een huwelijk te sluiten. Hoewel bepaalde landen kindhuwelijken onder 18 jaar toelaten mits instemming van de ouders, hebben het Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) en het VN-Kinderrechtencomité de ondertekenende staten aanbevolen de uitzonderingen inzake minimum huwelijksleeftijd op te heffen en op 18 jaar vast te leggen voor meisjes en jongens, met of zonder de instemming van de ouders.³

Gearrangeerd huwelijk

Een gearrangeerd huwelijk is een huwelijk waartoe besloten werd door de families van de toekomstige echtgenoten, die hiermee instemmen. De keuze wordt overgelaten aan de ouders, en de jongeren aanvaarden deze keuze. Soms is de grens tussen gedwongen en gearrangeerd huwelijk erg dun daar het moeilijk te bewijzen is of de toekomstige echtgenoten al dan niet ingestemd hebben met de familiale regeling onder bedreiging (chantage, familiale druk).

1 United Nations General Assembly, Promotion and protection of the rights of children, Child, early and forced marriage, 17 nov. 2014. Retrieved from : http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/C.3/69/L.23/Rev.1.

2 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2014). Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights and reports of the Office of the High Commissioner and the Secretary-General : 'Preventing and eliminating child, early and forced marriage', A/HRC/26/22. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/771505>.

3 European Parliament. Directorate-General for Internal Policies (2016). Forced marriage from a gender perspective, Study for the FEMM Committee (European Parliament). Brussels, Policy Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs. Retrieved from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556926/IPOL_STU\(2016\)556926_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556926/IPOL_STU(2016)556926_EN.pdf).

1.2. CONTEXT

De praktijk van het gedwongen huwelijk komt vooral voor in patriarchale maatschappijvormen. Het huwelijk wordt aanzien als de beste situatie voor meisjes en vrouwen die 'beschermd' moeten worden door een mannelijke voogd (vader, broers of mannelijke familieleden vóór het huwelijk, de echtgenoot bij het huwelijk). Maagd blijven tot het huwelijk wordt hoog aangeschreven en vertegenwoordigt de familie-eer. In deze context kunnen ouders effectief van oordeel zijn dat hun dochters ertoe dwingen een door hen uitgekozen echtgenoot te huwen, hen zal beschermen tegen seksuele agressie en seksuele omgang vóór het huwelijk.

Zo spelen meerdere factoren en beweegredenen een rol bij een gedwongen huwelijk⁴:

- Om er zeker van te zijn dat het meisje maagd is vóór haar huwelijk (men zal haar dus op heel jonge leeftijd uithuwelijken)
- Om een meisje te 'beschermen' tegen verkrachting in oorlogs- en migratiecontext (bv. families die hun dochter uithuwelijken juist voor ze het land verlaten en op de vlucht slaan)
- Om de familie-eer te redden (wanneer een meisje of vrouw gedwongen wordt te huwen met haar verkrachter)
- Om ervoor te zorgen dat de rijkdom in dezelfde familie blijft (bv. huwelijk tussen neven en nichten)
- Om een schuld af te lossen die door de ouders van het meisje opgelopen werd
- Om familiale conflicten te regelen
- ...

Het gedwongen huwelijk betreft niet alleen een eerste verbintenis. Er bestaan twee vormen van gedwongen huwelijk na het overlijden van een van de echtgenoten (met de bedoeling de financiële en materiële goederen te vrijwaren en ervoor te zorgen dat de kinderen in de familie blijven)

- **Leviraat:** een gedwongen huwelijk van een weduwe met de broer of de neef van haar overleden echtgenoot
- **Sororaat:** een gedwongen huwelijk van de zus van een overleden echtgenote of van een als onvruchtbaar beschouwde echtgenote met haar schoonbroer⁵

In het kader van een gewapend conflict zien we dat strijders jonge vrouwen ontvoeren om hen te verkrachten, tegen hun wil met hen te trouwen en hen aan dwangarbeid te onderwerpen (koken, schoonmaken, dragen van lasten etc.) en hen tot seks-slavinnen te maken. Dit zijn bijvoorbeeld de zogenaamde 'brousse-echtgenotes' in het gewapend conflict in Sierra Leone en dit is ook wat meer recent gebeurde met jonge vrouwen die gekidnappt werden door de terreurmilities van Boko Haram.⁶

Prevalentie, geografische spreiding:

- **84%** van de slachtoffers van een gedwongen huwelijk zijn **meisjes en vrouwen**
- **37%** van de slachtoffers van een gedwongen huwelijk zijn jonger dan 18 jaar op het ogenblik van het huwelijk
- De sterkste prevalentie van gedwongen huwelijk wordt aangetroffen in **Afrika** (4,8 slachtoffers per 1000 inwoners), gevolgd door **Azië en de Stille Oceaan** (2,0 slachtoffers per 1000 inwoners).⁷

4 International Center for Research on Women - ICRW (2010). The Causes, Consequences and Solutions to Forced Child Marriage in the Developing World. Retrieved from <https://www.icrw.org/files/images/Causes-Consequences-and%20Solutions-to-Forced-Child-Marriage-Anju-Malhotra-7-15-2010.pdf>.

5 UN Women (2011). Defining other forms of forced marriage: wife inheritance, levirate and sororate marriages, Retrieved from: <https://www.endvawnow.org/en/articles/621-dfinition-des-autres-formes-de-mariages-forcs-lpouse-hrite-le-lvirat-et-le-sororat.html>.

6 UN Women (2011). Defining other forms of forced marriage: slavery, sexual slavery, forced labor and debt bondage. Retrieved from <https://www.endvawnow.org/en/articles/620-dfinition-des-autres-formes-de-mariages-forcs-lesclavage-lesclavage-sexuel-le-travail-forc-et-la-servitude-pour-dettes.html>.

7 International Labour Office (2017). Global estimates of modern slavery: Forced labour and forced marriage, Geneva, ILO. Retrieved from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

- Gedwongen huwelijken komen ook voor in Europa waar meisjes en vrouwen gedwongen worden te huwen met een man met buitenlandse nationaliteit zodat deze makkelijker verblijfsrecht kan krijgen.

Het is moeilijk gegevens per land te vinden voor gedwongen huwelijken (aangezien deze niet geregistreerd worden). De prevalentie van kindhuwelijken (vóór 18 jaar) is een goede proxy en is beschikbaar (dankzij studies inzake demografie en gezondheid (DGO) waarbij de leeftijd bij het huwelijk opgetekend wordt). De laatste gegevens voor jongens en meisjes werden gedeeltelijk opgenomen in bijlage 1 en zijn in hun geheel te bekijken op de site van 'UNICEF <https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-marriage>.

www

1.3. GEVOLGEN

De periode die het gedwongen huwelijk voorafgaat kan psychologische en fysieke consequenties met zich meebrengen zelfs vooraleer de verbintenis voltrokken werd⁸.

Vóór het huwelijk

- Psychologisch geweld: beledigingen, bedreigingen, chantage, opzadelen met schuldgevoelens
- Fysiek geweld: slagen en verwondingen, ontzegging van voedsel en zorg, poging tot doodslag
- Gynaecologisch geweld: gedwongen maagdelijkheidstest⁹, maagdenvliesreconstructie
- Isolement, beroving van autonomie (onop houdelijk controleren, begeleiding door een familielid bij verplaatsingen, bewaking)
- Opsluiting, vrijheidsberoving
- Verbod om naar school te gaan

→ Zie transversale fiche 3 'Impact van gendergerelateerd geweld op de gezondheid' voor meer informatie over het 'traumatisch geheugen'.

Na het huwelijk

- Verkrachting en andere vormen van seksueel geweld
- Ongewenste zwangerschappen, zwangerschap op vroege leeftijd, waardoor gynaecologische problemen kunnen ontstaan (obstructie bij bevalling, fistels¹⁰)
- Risico op HIV en andere SOA's
- Fysiek en psychologisch partnergeweld
- Uitbuiting door de schoonfamilie, huishoudelijke slavernij
- Zware psychologische stoornissen: eetstoornissen, depressie, zelfverminking, zelfmoordgedachten, zelfmoordpoging
- Verlies van autonomie en van vrijheid
- Afwezigheid van financiële autonomie (afhankelijkheid ten opzichte van de partner en de schoonfamilie)
- Risico op leviraat of sororaat

8 Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Réseau Mariage et Migration (2015). Gedwongen huwelijk? Handleiding voor dienstverleners. Brussel. Retrieved from https://igvm-iefh.belgium.be/fr/publications/gedwongen_huwelijk_handleiding_voor_dienstverleners.

9 De WGO heeft een communiqué uitgebracht in 2018 om aan te geven dat de maagdelijkheidscertificaten geen enkele medische en juridische waarde bezitten, dat het onmogelijk is de maagdelijkheid van een meisje te certificeren en dat deze praktijk, die een schending is van de mensenrechten, afgeschaft moet worden. World Health Organization (2018) Eliminating virginity testing: an interagency statement. Geneva: WHO. Retrieved from <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/eliminating-virginity-testing-interagency-statement/en>.

10 WHO (2011) Early marriages, adolescent and young pregnancies. Executive board. EB130/12. Retrieved from https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB130/B130_12-en.pdf.

2 | Juridisch kader

In het internationale recht

Internationaal privaatrecht

- Een authentieke buitenlandse huwelijksakte kan erkend worden in België, indien deze akte voldoet aan de voorwaarden die vereist zijn voor de legitimiteit ervan in het land van herkomst (art. 27)
- De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) kan een beslissing nemen tot weigering van de erkenning van het huwelijk:
 - wegens het ontbreken van een akte, die gelegaliseerd is of voorzien is van een apostille
 - wegens tegenspraak met de Belgische openbare orde (zelfs indien de huwelijksakte conform is en indien het huwelijk in het land van herkomst zou kunnen erkend worden)

Wordt het huwelijk van minderjarigen in het buitenland erkend bij hun aankomst in België?

- In theorie bepaalt de Belgische wetgeving dat het huwelijk met een minderjarige in strijd is met de openbare orde, maar er bestaan uitzonderingen.
- In de praktijk worden huwelijken waarin ten minste één van de partners minderjarig is en jonger dan 16 jaar, niet erkend. Wat betreft minderjarigen van 16 tot 18 jaar, moet een onderzoek gedaan worden op basis van de specifieke situatie.

In het Belgisch recht

Burgerlijk recht

- Er is geen sprake van huwelijk wanneer het wordt aangegaan zonder vrije toestemming en onder geweld of bedreiging (Art. 146, Artikel 146ter)
- *Zelfde voorwaarden voor wettelijk samenleven (Art. 1476ter)*

Strafrecht

- Het gedwongen huwelijk wordt gestraft met een gevangenisstraf van drie maanden tot vijf jaar en met een geldboete van tweehonderdvijftig euro tot vijfduizend euro (Art. 391sexies)
- *Zelfde condities voor gedwongen wettelijk samenleven (Art. 391septies)*

Een specifieke gemeenschappelijke circulaire 'COL 06/2017' van de minister van justitie en het college van procureurs-generaal¹¹ beoogt de detectie en vervolging van gevallen van gedwongen huwelijk en samenleven (en andere vormen van eengerelateerd geweld) te vergemakkelijken. Referentiepolitieambtenaren werden opgeleid in verband met dit soort geweld, en de opvangcentra kunnen beroep doen op hen.

→ Zie transversale fiche 2 'Maatregelen voor internationale en nationale bescherming betreffende gendergerelateerd geweld' voor juridische teksten die van toepassing zijn op alle vormen van gendergerelateerd geweld.

11 Circulaire COL 06/2017: Gemeenschappelijke omzendbrief van de Minister van Justitie en van het College van Procureurs-Generaal betreffende het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake eengerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminkingen, gedwongen huwelijken en wettelijke samenwoningen. Retrieved from https://www.intact-association.org/images/COLNL/COL06_2017_COL_NL.pdf.

3 | Identificatie

→ Zie transversale fiche 4 'Individuele gespreksvoering' voor meer informatie omtrent de basisvaardigheden betreffende gespreksvoering.

3.1. AANDACHTSPUNTEN VOOR DE SOCIALE EN MEDISCHE INTAKE

Bepaalde slachtoffers van gedwongen huwelijk zijn hun land alléén ontvlucht, andere zijn vergezeld van hun partner. Het is van primordiaal belang de persoon (van wie men vermoedt dat hij/zij tot een huwelijk gedwongen werd) alléén te zien zodat hij/zij vrij kan spreken.

Tip! Indien het volgende als richtlijn in het centrumreglement opgenomen wordt: 'De intake gebeurt in de regel met elke bewoner/bewoonster afzonderlijk', zal het makkelijker zijn dit te laten respecteren en te vragen om de persoon alleen te zien.

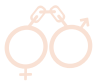
Identificatie bij de sociale intake

- De persoon ontvangen op een rustige, veilige plek en hem/ haar op een rustige en geruststellende toon toespreken
- De persoon alléén ontvangen (zonder kind, partner, familielid)
- De persoon verzekeren dat dit vertrouwelijk is en dat er niet geoordeeld wordt
- Zorgen voor een neutrale tolk (niet de echtgenoot, niet iemand van de familie)
- De persoon aanmoedigen het woord te nemen (zie hieronder voorbeelden van vragen en voorbeeldzinnen).
- Herformuleren en om bevestiging vragen, om na te gaan of de boodschap goed begrepen werd
- Verwijzen naar het Belgisch algemeen wettelijk kader
- Op generische wijze spreken: *"We zijn op de hoogte van het bestaan van dergelijke praktijken"*.

- Indien de persoon niet onmiddellijk antwoordt: niet forceren en een ander ontmoetingsmoment vastleggen. Men zal antwoorden wanneer men er klaar voor is.
- Indien de persoon spontaan kenbaar maakt tijdens een activiteit dat zij/hij tot een huwelijk gedwongen werd: duidelijk maken aan de persoon dat men gehoord werd en verwijzen naar de collega die de persoon begeleidt (heel het team moet gesensibiliseerd zijn).

Identificatie bij de medische intake

- Alert zijn wat betreft de hierboven vermelde identificatiesignalen
- Alert zijn bij eventuele kwetsuren, verwondingen op het lichaam etc., en de persoon vragen in welke context dit gebeurd is.

3.2. SIGNALLEN VOOR IDENTIFICATIE

Bepaalde tekens kunnen wijzen op een situatie van gedwongen huwelijk.

Elk van deze elementen is op zich geen 'bewijs' voor het bestaan van een gedwongen huwelijk, maar de aanwezigheid van meerdere elementen moet uitnodigen tot grotere waakzaamheid.

Signalen

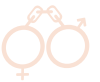
- Het land of de streek vanwaar de persoon afkomstig is, zodat men een idee heeft of het al dan niet om een algemeen gebruik gaat in de maatschappij of de etnische groep waartoe men behoort
- Het leeftijdsverschil tussen beide echtgenoten
- De controle die uitgeoefend wordt: wordt men systematisch vergezeld door een van de familieleden?
- Eén van beide partijen neemt voortdurend het woord en/of laat de andere geen kans om zich uit te drukken.
- Aanwezigheid van fysieke verwondingen
- Gedrag gekenmerkt door zelfverminking en suïcidale neigingen
- Aanwezigheid van eetstoornissen
- Aanwezigheid van symptomen van depressiviteit of een sterk gevoel van isolement
- Onverschilligheid tegenover het huwelijk, of alles wat met een gezinsleven te maken heeft
- Schoolverzuim (indien de betrokken persoon schoolplichtig is)
- Ongewenste zwangerschap
- Vraag tot abortus
- Aanwezigheid van een verminking van de vrouwelijke geslachtsorganen
- ...

3.3. VOORBEELDVRAGEN

Tip! De beste vragen zijn diegene die men naar eigen gevoel zelf kan stellen, die niet kunstmatig of geforceerd overkomen. De vragen moeten eenvoudig zijn en aangepast aan de leeftijd en de maturiteit van de persoon. Onderstaande lijst is bedoeld als leidraad.

- Hoe oud bent u?
- Op welke leeftijd bent u gehuwd? Hoe oud was uw echtgenoot? Welke band heeft/had u er met uw familie?
- Had u elkaar reeds gezien vóór het huwelijk?
- Heeft uw familie u gevraagd wat u dacht over zo'n huwelijk? Over de keuze van de echtgenoot? Ging u akkoord om te huwen?
- Hoe verliep de ceremonie van het huwelijk? Waar vond het plaats?
- Hebben uw zussen/nichten zelf de persoon gekozen met wie ze gehuwd zijn? En uw broers?

Een gedwongen huwelijk kan partnergeweld met zich meebrengen. Zie hier enkele bijkomende vragen om te polsen of er geweld voorkomt binnen het huwelijk (gezinsleven):

- Wie neemt de beslissingen thuis?
- Bent u vrij om te doen wat u wilt, wanneer u het wilt?
- Mag u alleen uitgaan?
- Mag u alleen vrienden of familie zien?
- Hebt u reeds het gevoel gehad thuis gevaar te lopen?
- Bent u bang voor iemand?
- Waarvoor bent u bang?
- Werd u reeds geweld aangedaan? Wat gebeurde er?
- Wat gebeurt er als u ruzie hebt? Hoe eindigt dit?
- Hoelang duurt deze situatie reeds?
- Bent u reeds geschrokken van het gedrag van uw echtgenoot, of het gedrag van een van uw familieleden? Hoe kwam u tot de beslissing kinderen te hebben?
- Heeft u soms het gevoel dingen te moeten doen die u niet wilt doen (ook seksueel)?

→ Zie specifieke fiche 6 "Partnergeweld en internationale bescherming" voor meer informatie.

4 | Stappen na identificatie

Preambule

De persoon die internationale bescherming aanvraagt, krijgt informatie over de begeleiding die kan aangeboden worden op verschillende domeinen. De betrokken persoon beslist zelf over welke aspecten van dit aanbod hij/zij wenst gebruik te maken. De enige uitzondering op deze regel betreft acties in hoogdringende situaties.

Binnen de opvangstructuur kan het begeleidingsaanbod georganiseerd worden door verschillende medewerkers/medewerksters of diensten. Ook op externe partners kan beroep gedaan worden.

De opvangstructuur organiseert de overleg- en communicatiekanalen tussen de verschillende professionele hulpverleners om het aanbod maximaal te coördineren.

Indien de persoon geen verdere stappen wenst te ondernemen, blijf dan luisterbereid en beschikbaar en nodig hem/haar uit terug te keren wanneer hij/zij hier klaar voor is.

In de praktijk:

Wat gebeurt er op het niveau van dispatching wanneer een van de echtgenoten een minderjarige persoon is?

Om tijd te hebben de situatie degelijk te evalueren wordt de minderjarige persoon naar een oriëntatie- en observatiecentrum (OOC) gezonden, en de meerderjarige persoon naar een regulier centrum voor volwassenen.

4.1. OP PSYCHOSOCIAAL VLAK

- Aan de betrokken persoon de domeinen voorstellen waar men steun kan krijgen, zowel binnen het opvangcentrum als via gespecialiseerde organisaties en officiële organen buiten het opvangcentrum
- Uitleggen dat hij/zij zelf kan beslissen over het soort ondersteuning dat hij/zij wenst, en dat men op elk moment van gedachten kan veranderen
- Het beroepsgeheim en de beperkingen ervan uitleggen
- Samen de stappen evalueren die de persoon reeds kan zetten en die waarvoor hij/zij nog niet klaar is
- Uitleggen wat u kunt doen en wat de persoon zelf zal moeten doen. Een akkoord sluiten over een aanpak waarbij de betrokken persoon steeds de beslissing neemt en in eerste lijn handelt, en zichzelf in tweede lijn plaatsen om hem/haar te ondersteunen bij problemen
- De persoon informeren over de mogelijkheid advies te krijgen van gespecialiseerde organisaties inzake gedwongen huwelijken (zie lijst met contacten) en hem/haar helpen de contacten te leggen
- De persoon informeren over de mogelijkheid een psycholoog te raadplegen, de voordelen van dit type begeleiding uitleggen, hem/haar correct informeren en eventueel verkeerde ideeën over dit soort begeleiding rechtzetten, de administratieve stappen vergemakkelijken om toegang te krijgen tot psychologische ondersteuning
- De hulpvragen van de persoon opnemen en de verwachtingen bespreken.

4.2. OP HET VLAK VAN GEZONDHEID

- Een raadpleging organiseren bij de medische dienst.
- De betrokken persoon alléén zien (zonder kinderen, zonder partner of familie), en indien nodig voor een neutrale tolk zorgen die opgeleid is in gendergerelateerd geweld.
- Bijkomende onderzoeken voorstellen in functie van de antecedenten en klachten van de persoon:
 - Lichamelijk onderzoek op basis van de anamnese om op zoek te gaan naar sporen van slagen en verwondingen
 - Laboratoriumtests om op zoek te gaan naar seksueel overdraagbare aandoeningen in geval van seksueel geweld
 - Een zwangerschapstest en de verschillende mogelijkheden uitleggen in verband met ongewenste zwangerschap
- Gezamenlijk de noodzaak evalueren tot psychologische steun en dit bespreken met collega's van de psychosociale dienst.
- De persoon informeren over contraceptieve middelen die beschikbaar zijn in het opvangcentrum en die hij/zij kan gebruiken.
- Indien gevraagd wordt het geweld (fysiek of psychologisch) te attesteren, een raadpleging organiseren bij de dokter van het centrum. Indien dit niet mogelijk is op het niveau van de medische dienst van het opvangcentrum, de persoon naar een gespecialiseerde dienst doorverwijzen.
- Een afspraak maken na elke externe consultatie om de balans op te maken met de persoon en een goede coördinatie van het zorgtraject te garanderen.

4.3. OP JURIDISCH VLAK

Indien het gaat om een niet-begeleide minderjarige (NBMV): aanvraag tot voogdij indienen + verhoogde waakzaamheid op basis van kwetsbaarheid, voor doorverwijzing binnen het netwerk

- De betrokken persoon informeren over zijn/haar rechten en over het feit dat de angst in verband met een gedwongen huwelijk een motief voor internationale bescherming is.
- De persoon die fysiek, psychologisch en/of seksueel geweld ervaren in België informeren dat hij/zij het recht heeft op bescherming in België en dat men dan klacht kan indienen bij een politiedienst/parket (zie transversale fiche 'Internationale en nationale bescherming').
- De stappen vergemakkelijken zodat de betrokken persoon een afzonderlijke aanvraag tot juridische bijstand bij het BJB kan indienen (Bureau voor juridische bijstand).
- De persoon inlichten dat ze het CGVS kan contacteren, via haar advocaat of via het centrum, met de vraag of de ontmoetingen met zichzelf en de echtgenoot/echtgenote op verschillende momenten kunnen plaatsvinden.
- De betrokken persoon informeren dat hij/zij een vertrouwenspersoon mag meenemen naar het interview. Indien de persoon een vertrouwenspersoon vraagt en zij niemand kent, bekijk dan intern de verschillende mogelijke opties.
- De persoon aanraden de situatie van gedwongen huwelijk te bespreken met de advocaat. Luisteren naar eventuele angsten indien dit nog niet gebeurde en tegenargumenten formuleren.

Elementen waarmee rekening moet gehouden worden om te begrijpen hoeveel moeite verzoekers/verzoeksters van internationale bescherming hebben om bewijselementen te leveren tijdens het onderhoud met het CGVS:

- Het is moeilijk voor slachtoffers van seksueel geweld om precieze en gedetailleerde verklaringen af te leggen over de gewelddaden (traumatisch geheugen en/of wegens de schaamte om het seksuele geweld naar buiten te brengen)
- Het is moeilijk over materiële bewijzen te beschikken, zoals officiële documenten in het geval van traditionele of religieuze huwelijken; documenten die het geweld dat zich voordeed in de privésfeer aantonen; bewijzen dat de persoon bescherming aangevraagd heeft aan de overheid van het land en dit niet opgevolgd werd etc.

4.4. VEILIGHEID IN HET OPVANGCENTRUM

→ Zie transversale fiche 6 'Veiligheid in het opvangcentrum' voor algemene maatregelen met het oog op het inperken van gendergerelateerd geweld in het centrum. Hier worden de maatregelen specifiek met betrekking tot gedwongen huwelijken opgesomd.

Indien u tot actie moet overgaan en de politie of het parket moet bellen:

Levensbedreigende situatie (gevaar voor de veiligheid van personen):
Politie 101

Verontrustende situatie, maar niet levensbedreigend:

Vragen naar de politieambtenaar die verantwoordelijk is voor eengerelateerd geweld (politie) of de referentiemagistraat voor eengerelateerd geweld (parket) die opgeleid werden in de toepassing van de nieuwe omzendbrief (COL 6/2017), voor een betere hulpverlening.

- Let op signalen die er eventueel op wijzen dat de persoon in de greep zit van een echtgenoot/echtgenote of een familielid (niet durven spreken, beperkte bewegingsvrijheid, persoon wordt altijd vergezeld tijdens verplaatsingen etc.)
- Waakzaam zijn en regelmatige individuele ontmoetingen organiseren met de betrokken persoon (om informatie te verschaffen en afspraken te maken betreffende de te nemen stappen). Indien nodig beroep doen op neutrale tolken, bij voorkeur opgeleid in gespreksvoering rond gendergerelateerd geweld.
- Een veiligheidsplan opstellen met de betrokken persoon: welke maatregelen nemen indien men zich niet echt veilig voelt, wie kan gecontacteerd worden en hoe kan een vertrek uit het opvangcentrum voorbereid worden (bv. zak met kleren en belangrijke voorwerpen, kopie van papieren op een veilige plek, etc.)?
- Erop aandringen bij iedereen van het team dat de wederzijdse communicatie discreet moet zijn en dus moet verlopen op basis van het beroepsgeheim (bv. een geval niet bespreken tijdens een koffiepauze etc.).

5

| Praktische hulpbronnen

Voor een overzicht van gespecialiseerde organisaties, raadpleeg de sociale kaart via de site ACCESS EU: <https://www.we-access.eu/nl/kaart>

www

Réseau Mariage et Migration

Missie

- Oriëntatie
- Ondersteuning van eerstelijns professionele hulpverleners
- Sensibilisering
- Gespecialiseerde telefonische permanentie, gratis en anoniem: +32 800 90 901

Contact

Verbondstraat 20
1210 Brussel
+32 2 241 91 45
info@mariagemigration.org
www.mariagemigration.org

La Voix des Femmes

Missie

- Opvang
- Sociale begeleiding
- Juridische begeleiding

Contact

Verbondstraat 20
1210 Brussel
+ 32 2 218 77 87
lvdf@lavoixdesfemmes.org
www.lavoixdesfemmes.org

La Maison Plurielle

Missie

- Opvang
- Psychologische, sociale en juridische begeleiding

Contact

Avenue du Centenaire 67
6061 Charleroi
+ 32 71 94 73 31 of + 32 492 65 55 47
secretariat@maisonplurielle.be
www.maisonplurielle.be

Plateforme liégeoise sur les mariages forcés et violences liées à l'honneur

Missie

- Opvang
- Sociale en juridische begeleiding

Contact

Service Droit des Jeunes Liège
Rue Lambert le Bègue 23
4000 Liège
+ 32 4 222 91 20
plateformeliiegemf.vlh@gmail.com
(Leila Slimani)

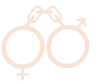
Violences et Mariages forcés asbl

Missie

- Opvang en oriëntatie
- In veiligheid brengen van slachtoffers

Contact

Grand Place, 22
7000 Mons
+ 32 474/61.70.28
vmfmons@gmail.com
www.violencesetmariagesforces.be

CAW: Centrum Algemeen Welzijn

Missie

- Onthaal
- Telefonisch advies
- Eerste raadpleging en evaluatie
- Juridische, sociale en psychologische ondersteuning
- Crisishulp
- Onthaal/opvang
- Preventie

Contact

Regionale informatie Vlaanderen
www.caw.be
+32 800 13 500

GAMS BELGIË

Missie

- Eerste onthaal
- Individuele begeleiding (sociaal, juridisch, psychologisch)
- Interculturele bemiddeling en vertaling

Contacten

GAMS België bestrijkt heel het nationale grondgebied

Brussel (sociale zetel):

Gabrielle Petitstraat 6
1080 Molenbeek
+ 32 2 219 43 40
info@gams.be
www.gams.be

Antenne Namen:

60, Rue Henri Lecocq
5000 Namen - Salzinnes
+32 493 49 29 50

Antenne Luik + permanenties in Verviers:

65, Quai de Rome
4000 Luik
+ 32 479 586 946

Regionale permanenties in Vlaanderen:

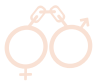
+ 32 495 93 93 18

6

Bronnen voor verdere studie

- ↘ Asile (2014). **Dossier Mariage forcé**. Retrieved from https://asile-en-france.com/index.php?option=com_content&view=article&id=4:le-mariage-force&catid=8&showall=1&Itemid=117
- ↘ European Parliament. Directorate-General for Internal Policies (2016). **Forced marriage from a gender perspective, Study for the FEMM Committee (European Parliament)**. Brussels, Policy Department C: Citizens' Rights and Constitutional Affairs. Retrieved from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556926/IPOL_STU\(2016\)556926_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556926/IPOL_STU(2016)556926_EN.pdf)
- ↘ European Union Agency for Fundamental Rights (2014). **Addressing forced marriages in the EU: legal provisions and promising practices**. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from : https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-forced-marriage-eu_en.pdf.pdf
- ↘ Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Réseau Mariage et Migration (2015). **Gedwongen huwelijk? Handleiding voor dienstverleners**. Brussel. Retrieved from https://igvm-iefh.belgium.be/fr/publications/gedwongen_huwelijk_handleiding_voor_dienstverleners
- ↘ Sengoelge. M (2016). **EU FEM RoadMap: Forced/Early Marriage (FEM) Roadmap for Frontline Professionals**. Retrieved from : http://femroadmap.eu/FEM_roadmap_EN_final8-2018.pdf

BIJLAGE 1 PREVALENTIE VAN KINDHUWELIJKEN (GEGEVENS UNICEF 2019)

Selectie van landen met een prevalentie van meisjes gehuwd vóór hun 18^e, van 30% of meer

(het geheel van de landen met een beschikbare prevalentie voor meisjes of jongens vindt men op: <https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-marriage/>)

Countries and areas	Child marriage (%) 2012-2018						
	Female				Male		
	Married by 15	Married by 18	Reference year	Data source	Married by 18	Reference year	Data source
Niger	28	76	2012	DHS 2012	6	2012	DHS 2012
Central African Republic	29 x	68 x	2010	MICS 2010	28 x	2010	MICS 2010
Chad	30	67	2015	DHS 2014-15	8	2015	DHS 2014-15
Bangladesh	22	59	2014	DHS 2014	4 x	2011	DHS 2011
Mozambique	17	53	2015	AIS 2015	10	2015	AIS 2015
Burkina Faso	10 x	52 x	2010	DHS 2010	4 x	2010	DHS 2010
South Sudan	9 x	52 x	2010	SHHS 2010			
Guinea	19	51	2016	MICS 2016	2	2012	DHS 2012
Mali	18	50	2015	MICS 2015	3	2015	MICS 2015
Somalia	8 x	45 x	2006	MICS 2006			
Nigeria	18	44	2017	MICS 2016-17	3	2017	MICS 2016-17
Malawi	9	42	2015	DHS 2015	7	2015	DHS 2015
Madagascar	12	41	2013	ENSOMD 2012-13	13	2013	ENSOMD 2012-13
Eritrea	13 x	41 x	2010	EPHS 2010	2 x	2010	EPHS 2010
Ethiopia	14	40	2016	DHS 2016	5	2016	DHS 2016
Nepal	7	40	2016	DHS 2016	10	2016	DHS 2016
Democratic Republic of the Congo	10	37	2014	DHS 2013-14	6	2014	DHS 2013-14
Mauritania	18	37	2015	MICS 2015	2	2015	MICS 2015
Dominican Republic	12	36	2014	MICS 2014	8	2013	DHS 2013
Liberia	9	36	2013	DHS 2013	5	2013	DHS 2013
Sao Tome and Principe	8	35	2014	MICS 2014	3	2014	MICS 2014
Nicaragua	10	35	2012	ENDESA 2011-12	19	2012	ENDESA 2011-12
Afghanistan	9	35	2015	DHS 2015	7	2015	DHS 2015
Sudan	12	34	2014	MICS 2014			
Uganda	7	34	2016	DHS 2016	6	2016	DHS 2016
Honduras	8	34	2012	DHS 2011-12	12	2012	DHS 2011-12
Belize	6	34	2016	MICS 2015-16	22	2016	MICS 2015-16
Lao People's Democratic Republic	7	33	2017	MICS 2017	11	2017	MICS 2017
Zimbabwe	4	32	2015	DHS 2015	1	2015	DHS 2015
Yemen	9	32	2013	DHS 2013			
Comoros	10	32	2012	DHS 2012	12	2012	DHS 2012
Zambia	6	31	2014	DHS 2013-14	2	2014	DHS 2013-14
Cameroon	10	31	2014	MICS 2014	4	2014	MICS 2014
United Republic of Tanzania	5	31	2016	DHS 2015-16	4	2016	DHS 2015-16
Gambia	9	30	2013	DHS 2013	1	2013	DHS 2013
Angola	8	30	2016	DHS 2015-16	6	2016	DHS 2015-16
Guyana	4	30	2014	MICS 2014	9	2014	MICS 2014
Sierra Leone	13	30	2017	MICS 2017	7	2017	MICS 2017
Equatorial Guinea	9 x	30 x	2011	DHS 2011	4 x	2011	DHS 2011
Guatemala	6	30	2015	DHS 2015	10	2015	DHS 2015

Bron: DHS, MICS 2012-2018

X Data refer to years or periods other than those specified in the column heading. Such data are not included in the calculation of regional and global averages.

Gepubliceerd te Brussel in december 2019

Deze fiche 'Gedwongen huwelijk en internationale bescherming' maakt deel uit van een geheel van 15 didactische fiches, bestemd voor professionals binnen het opvangnetwerk. De bedoeling is een beter begrip te krijgen van gendergerelateerd geweld in het kader van internationale bescherming en hierop te kunnen inspelen.

Deze publicatie werd uitgewerkt, geproduceerd, uitgegeven en gepubliceerd door GAMS België, in partnerschap met Intact en de European Family Justice Center Alliance (EFJCA), met bijdragen van diverse organisaties (isala asbl, La Voix des femmes asbl, Le Monde selon les femmes asbl, Merhaba vzw, Payoke vzw, SOS Viol asbl), in het kader van het project 'Gender-Based Violence and Asylum: an integrated approach'. Het project werd gefinancierd door het programma 'Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF)' van de Europese Commissie (D. G. Migration and Home Affairs).

Het geheel van de fiches en de namen van de personen die bijgedragen hebben tot deze opdracht, vindt men op de website www.gbv-asylum-hub.be

Verantwoordelijke uitgever

GAMS Belgique - GAMS België

Gabrielle Petitstraat, 6 - 1080 Brussel
www.gams.be
info@gams.be

Voor de specifieke fiche 'Gedwongen huwelijk en internationale bescherming' kon beroep gedaan worden op de expertise van

la Voix des Femmes

www.lavoixdesfemmes.org *"La Voix des Femmes"*

Dit project werd financieel ondersteund door

Towards a more integrated migration policy, made possible by the AMIF

In partnerschap met

